

Curs teòric/pràctic sobre atenció als pacients amb oxigenoteràpia domiciliària.

Marc general

L'oxigenoteràpia domiciliària (OD) és una part fonamental del tractament dels pacients amb insuficiència respiratòria crònica (IRC) i s'ha demostrat que el seu ús millora la supervivència dels pacients amb malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC). Més de 15.000 persones reben OD a Catalunya.

Aquest és un tractament complex perquè requereix que l'oxigen s'administri pràcticament d'una manera continuada (la qual cosa canvia profundament l'estil de vida dels pacients) i, a més, el subministrament s'ha de fer a través d'empreses especialitzades. Hi ha molts interlocutors en el tractament d'OD i per això hi ha molta variabilitat en la prescripció¹ i problemes molt seriosos quant a l'adherència al tractament.

Des de fa temps se sap que l'ús apropiat de l'OD² és un problema important, tant pel malbaratament de recursos com per les dificultats per assolir els beneficis clínics esperats.

La formació dels professionals que han d'atendre els pacients amb OD és molt important. Aquest programa formatiu vol donar resposta a una triple necessitat:

- a) Coneixements teòrics al voltant de l'OD
- b) Aspectes pràctics de la gestió de l'atenció als pacients amb OD, tant des del punt de vista individual com amb una visió poblacional.
- c) Coneixement tècnics necessaris per a facilitar l'adherència al tractament i el maneig segur de l'OD.

¹ Atles variacions TRD. AQuAS. http://aguas.gencat.cat/ca/projectes/atles-de-variacions-i-de-qualitat-del-siscat/atles_variacions/atles_finalitzats/atles_ventilacio_mecanica/ Accés el 28 de desembre de 2016.

² Granados, A., Escarrabill, J., Borràs, J. M., Sánchez, V., & Jovell, A. J. Utilización apropiada y efectividad: la oxigenoterapia crónica domiciliaria en Cataluña. Med Clin (Barc) 1996;106:251-3.

Objectius docents generals

- a) Conèixer les bases científiques de l'OD tant en allò que fa referència a la fisiologia com a les evidències científiques que donen suport a aquest tractament.
- b) Conèixer els criteris d'indicació de l'OD
- c) Adquirir habilitats en el maneig de les formes d'administració d'oxigen i en l'adaptació de les formes de subministrament de l'oxigen.
- d) Adquirir les eines bàsiques per reforçar l'educació terapèutica dels pacients amb OD.

Objectius docents específics

- a) Conèixer les estratègies per a fer una gestió del risc dels pacients amb OD.
- b) Saber la manera de resoldre els problemes pràctics al voltant de l'OD.
- c) Realitzar exercicis pràctics sobre la interpretació de gasometries arterials, el maneig del concentrador i de l'oxigen líquid i tenir elements per organitzar programes locals de seguiment dels pacients amb OD

2

Organització del curs

Logística: Institut Clínic de Respiratori (ICR), de l'Hospital Clínic.
Observatori de les Teràpies Respiratòries a Domicili (ObsTRD).

Direcció del curs

Dr. Néstor Soler, Institut Clínic de Respiratori (ICR), de l'Hospital Clínic.
Dr. Joan Escarrabill, Pla Director de les Malalties de l'Aparell Respiratori (PDMAR) i ObsTRD
Dra. Zoe Herreas, metgessa de família, CAPSBE.
DI. Marisa Matín, Infermera AP

Durada del curs

Durada total: **20 hores**.

Classes teòriques: 15 hores

Pràctiques: 5 hores

El curs es desenvoluparà en cinc mòduls de 4 hores cada mòdul. En cada mòdul hi haurà una hora de treball pràctic.

Lloc de realització del curs

Aules de l'Escola *Eixample Clínic*. Eixample Clínic és l'escola de formació professional de l'Hospital Clínic de Barcelona, autoritzada per la Generalitat de Catalunya Institució educativa vinculada a l'Hospital Clínic.

Escola "Eixample Clínic"
C/ Provença, 216 4art
08036 Barcelona
<http://eixampleclinic.es/>

Dates.

27 setembre, 4, 11, 18 i 25 d'octubre de 2017

Alumnes als quals va dirigit el curs.

Els curs es dirigeix a professionals sanitaris que tenen relació amb pacients amb OD: metges de família, metges especialistes, infermeres i fisioterapeutes.

Professionals de l'hospital, l'Atenció Primària i de l'àmbit socio-sanitari de l' AIS-BE.

Inscripcions

L'admissió dels alumnes es farà per ordre d'inscripció, però tindran prioritat els qui acreditin que tenen contacte directe amb pacients amb OD.

Capacitat del curs: **40 alumnes**.

Programa

El programa es desenvolupa en cinc mòduls:

Mòdul	Data
1. Aspectes generals.	27 de setembre 2017
2. Indicació de l'oxigenoteràpia domiciliària (OD)	4 d'octubre 2017
3. Adherència i ús apropiat	11 d'octubre 2017
4. Maneig pràctic i gestió del risc.	18 d'octubre 2017
5. Organització de l'atenció i avaluació de resultats.	25 d'octubre 2017

Mòdul 1. Aspectes generals.

Horari	Tema	Docent/s	Continguts
16:00	Introducció	Dr. Néstor Soler Dr. Joan Escarrabill Dra. Zoe Herreras	Objectius del curs
16:15	Usos clínics de l'oxigenoteràpia: aspectes històrics	Dr. Joan Escarrabill	Descobriments de l'oxigen Aplicacions clíniques de l'oxigen Inici de l'oxigenoteràpia domiciliària
16:30	Fisiologia de l'oxigen	Dr. R Rodríguez Roisin	Corba de dissociació de l'hemoglobina.
17:00	Evidències científiques de l'oxigenoteràpia domiciliària	Dr. Néstor Soler	Estudis del NOTT i MRC Oxigen i deambulació. Estudis recents Beneficis esperables de l'OD: Qualitat de vida, dispnea (paper dels "bolus" d'oxigen), supervivència, millora neuropsicològica, consum de recursos.
17:45	Descans		
18:00	Taller pràctic	Dra. Cristina Embid	Interpretació de gasometries arterials Polsioximetria Càlcul de la FiO2: ulleres nasals / mascareta
19:00	Situacions especials	Dra. Isabel Blanco	Hipoxèmia nocturna Hipoxèmia durant l'esforç Hipercàpnia en el curs de l'OD Hipertensió pulmonar
19:30	OD a Catalunya i altres teràpies respiratòries a domicili	Dr. Joan Escarrabill	Variabilitat de l'OD
20:00	To take away		Resum de la jornada i missatges per emportar-se a casa

Mòdul 2. Indicació de l'oxigenoteràpia domiciliària.

Horari	Tema	Docent/s	Continguts
16:00	Criteris d'indicació de l'OD	Dra. Cristina Embid	Situació clínica Indicacions en pacients que no tenen MPOC
16:30	Formes d'administració d'oxigen	DI Ivan Torralbo DI Carmen Sánchez	Ulleres nasals /Mascaretes Vàlvules estalviadores
16:45	Formes de subministrament d'oxigen		Descripció: bombones, concentrador, oxigen líquid Càlcul de la durada del subministrament
17:15	Subministrament d'oxigen portàtil		Indicacions de l'oxigen portàtil Alternatives
17:30	Descans		
17:45	Taller pràctic	Tènic empresa subministradora Dr. N Soler Dr. J Escarrabill	Com funciona un concentrador d'oxigen? - % oxigen de l'aire subministrat - Manteniment / avaries Casos pràctics: els alumnes hauran de decidir quina indicació d'OD fan en tres casos pràctics.
18:45	Educació terapèutica estructurada	DI M Jansà DI Carme Hernández	Aspectes metodològics Educació de "supervivència" en iniciar l'OD Educació terapèutica estructura en el context de la malaltia
20:00	To take away		Resum de la jornada i missatges per emportar-se a casa

Mòdul 3. Adherència i ús apropiat.

Horari	Tema	Docent/s	Continguts
16:00	Prescripció centrada en la persona i OD	Dr. Joan Espauella	Elements bàsics de la prescripció centrada en la persona. Identificació dels objectius terapèutics
16:30	Adherència als tractaments: el cas de l'OD	Dr. Carles Codina Dr. Néstor Soler	Aspectes generals de l'adherència al tractament Adherència en l'OD
17:00	Consulta de validació	DI Carmen Sánchez DI Ivan Torralbo	Funcions Estratificació de pacients El problema de la supressió de la indicació
17:30	Descans		
17:45	Taller pràctic	Tècnic empresa subministradora. Dr N Soler Dr. J Escarrabill	Com funciona l'oxigen líquid? - Càrrega del recipient portàtil - Manteniment / avaries Casos pràctics: els alumnes hauran de decidir quina indicació d'OD fan en tres casos pràctics.
18:45	Pacient empoderat	Dr. Joan Escarrabill Dr. Xavier Clèries	Experiència del pacient Pacient expert Grups de pacients i suport psicològic
20:00	To take away		Resum de la jornada i missatges per emportar-se a casa

Mòdul 4. Maneig pràctic i gestió del risc.

Horari	Tema	Docent/s	Continguts
16:00	Tractament simptomàtic de la dispnea	Dr. Albert Tuca Dra. Zoe Herreras	Usos pal·liatius de l'oxigen: tractament simptomàtic vs ús en les fases finals de la vida. Morfina vs OD
16:45	Gestió del risc. Taula rodona	Tècnic empresa subministradora. DI Atenció Primària Pneumòleg	Explosió. Cremades Tabac i O2 Motius de trucades dels pacients a les empreses subministradores en relació amb el risc? Consells per a minimitzar els riscos.
17:30	Descans		
17:45	Taller pràctic	DI Carmen Sánchez DI Ivan Torralbo DI Atenció Primària Dra. Zoe Herreras	Manteniment del material - Connexions - Neteja Casos pràctics: els alumnes hauran de decidir quina indicació d'OD fan en tres casos pràctics.
18:30	Indicacions de l'OD en malalties diferents de l'MPOC	Dra. Nuria Sánchez Dr. Badia	Pacients que fan servir múltiples teràpies respiratòries Fibrosi pulmonar Insuficiència cardíaca Cefalees en acúmuls
19:00	OD durant els desplaçaments	DI Carmen Sánchez DI Ivan Torralbo	OD i desplaçaments amb vehicle propi OD i viatges aeris.
19:30	Indicacions d'OD en situacions agudes	DI Carme Hernández	Hospitalització a domicili
20:00	To take away		Resum de la jornada i missatges per emportar-se a casa

Mòdul 5. Organització de l'atenció i avaluació de resultats.

Horari	Tema	Docent/s	Continguts
16:00	OD en l'edat infantil	Dra. Alba Torrent	<p>• Criteris d'indicació.</p> <p>• Administració i subministraments</p> <p>• Problemes pràctics</p>
16:30	Paper de l'Atenció Primària en l'OD	Dra. MA Llauger	
17:00	Finançament de l'OD	Dr. Josep Ma Argimón	<p>• Paper de les empreses subministradores</p> <p>• Criteris de finançament públic / Qualitat / PLAENSA</p> <p>• Incidències</p>
17:30	Descans		
17:45	Taller pràctic		Els alumnes, dividits en tres grups, identificaran els elements clau d'un programa de seguiment de l'OD.
18:45	Presentació de les propostes dels alumnes i comentaris des dels diferents àmbits assistencials		<p>• Atenció especialitzada Hospital (Servei d'Urgències)</p> <p>• Atenció Primària</p> <p>• Hospitalització a domicili</p> <p>• PADES i àmbit socio-sanitari</p>
19:30	Conferència de cloenda: L'MPOC avui	Dr. Àlvar Agustí	
20:00	To take away		Resum de la jornada i missatges per emportar-se a casa

Patrocinadores:

